

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- **Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel van artikel 7.1.1, 7.1.2, 7.1.5 en 13.2.1 van hetzelfde decreet;**
- **2de principiële goedkeuring met het oog op adviesaanvraag aan de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer en de Raad van State.**

1. INHOUDELIJKSITUERING

Tegen 2020 moet 20% van de verbruikte energie in Europa groene energie zijn. Tegen 2030 wordt er gemikt op 27%. Dit is een engagement waar Vlaanderen zijn verantwoordelijkheid in opneemt. Om deze doelstellingen te behalen is de omslag naar een decentraal energiesysteem essentieel.

Traditioneel wordt elektriciteit vervoerd vanuit een centraal energiesysteem. Dit is een energiesysteem gekenmerkt door grote centraal gelegen productie-installaties, zoals bijvoorbeeld een kolen- of kerncentrale die energie voorziet tot bij de eindafnemer. Hierbij is er in principe enkel nood aan eenrichtingsverkeer op het elektriciteitsnet. Door het beperkt aantal productie-installaties en het eenrichtingsverkeer is het relatief eenvoudig om de 'stroom' te regelen.

Productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare bronnen zoals zonne-energie en windenergie wordt daarentegen 'decentrale productie' genoemd. Decentrale energieproductie wordt gekenmerkt door installaties die worden ingeplant op die plaatsen waar het potentieel het grootst is. Dit hoeft niet noodzakelijk op een 'centrale plaats' te zijn, maar kan daarentegen op verschillende locaties.

De huidige distributienetten zijn niet opgebouwd vanuit het concept van decentrale productie. Deze productie bevindt zich vaak niet voldoende in de buurt van de afnemers en er is een noodzaak aan tweerichtingsverkeer. Daarbij komt nog dat de productie van wind en zon niet constant is. Hierdoor zou de betrouwbaarheid van het net in het gedrang kunnen komen en *in extremis* de stroomtoevoer onderbroken kunnen worden.

Vlaanderen heeft nood aan een transitie naar een decentraal energiesysteem. De digitale meter is een cruciale bouwsteen voor deze transitie. Een efficiënt beheer van dit energiesysteem vraagt dan ook een veelomvattende set data. Om er voor te zorgen dat investeringen in het net op een zo efficiënt mogelijke manier gebeuren moeten we kunnen "meten" waar de problemen zich dreigen voor te

doen. Dit geeft ook de mogelijkheid om snel te kunnen ingrijpen voordat de problemen zich daadwerkelijk voordoen, onafhankelijk van investeringen of in afwachting van investeringen. Verder zal actieve vraagsturing nodig zijn om optimaal gebruik te maken van het wisselende aanbod van groene stroom. Hierdoor kunnen stromen die op verschillende plaatsen en in verschillende grootte ontstaan geregeld worden. Door de technologische vooruitgang op het vlak van metering bieden er zich nieuwe kansen aan om de marktwerking en de dienstverlening aan de klanten te verbeteren, zoals bijvoorbeeld een beter inzicht in eigen verbruik.

Sinds oktober 2012 lopen er in Vlaanderen grootschalige proefprojecten inzake nieuwe digitale elektriciteits- en aardgasmeters. In totaal werden al 41.000 meters geplaatst op verschillende plaatsen in Vlaanderen, gespreid over landelijk en stedelijk gebied, zowel in individuele woningen als in appartementsgebouwen.

BELEIDSKADER

De Europese Richtlijnen met betrekking tot elektriciteits- en gasmarkten en de Richtlijn energie-efficiëntie besteden veelvuldig aandacht aan digitale (slimme) meters. Dit is nog meer het geval in de nieuwe ontwerprichtlijnen uit het "Clean Energy for All Europeans-pakket" dat de Europese Commissie op 30 november 2016 publiceerde.

Het Vlaams Regeerakkoord (2014-2019) stelt uitdrukkelijk *"In de toekomst moeten gezinnen de mogelijkheid krijgen om hun vraag aan te passen volgens de kost van energie op verschillende tijdstippen van de dag."*

De Beleidsnota Energie 2014-2019 stelt ter zake: *"flexibiliteit, zowel van de aanbodzijde (productie) als aan de vraagzijde wordt een sleutelement voor de regeling van toegang tot het net. Flexibele netgebruikers kunnen de marktspelers diensten aanbieden om congestie te voorkomen of voor de ondersteuning van het systeemevenwicht. Anderzijds kan de uitbouw van een slim net de totale kost van het productiepark reduceren door eindafnemers actief te laten participeren in de markt (vb via dynamische prijssignalen). Hiertoe voorzien we de nodige maatregelen voor producenten, leveranciers, netbeheerders, aggregatoren en afnemers opdat flexibiliteit maximaal ingezet en gevaloriseerd kan worden.*

De mechanische meters (de zogenaamde ferrarimeters) zullen in de nabije toekomst niet meer worden aangeboden door meterleveranciers en moeten bijgevolg vervangen worden op het einde van hun levensduur. De technologische vooruitgang op het vlak van metering biedt kansen om de marktwerking en de dienstverlening aan de klanten te verbeteren, met name via een slimme meter. Sinds oktober 2012 lopen er in Vlaanderen grootschalige proefprojecten inzake nieuwe slimme elektriciteits- en aardgasmeters. In totaal werden al 41.000 meters geplaatst op verschillende plaatsen in Vlaanderen, gespreid over landelijk en stedelijk gebied, zowel in individuele woningen als in appartementsgebouwen.

Er wordt geëvalueerd voor welke verbruikssegmenten de introductie van slimme meters te verantwoorden is, bijvoorbeeld kleine prosumenten. In uitvoering van de richtlijn energie-efficiëntie zal bekeken worden hoe de uitrol van slimme meters dient te gebeuren zowel in nieuwbouwwoning als bij een ingrijpende renovatie. Ook bij een vervanging van een bestaande elektriciteits- of aardgasmeter kan best direct een slimme meter geplaatst worden."

DOELSTELLINGEN

De doelstellingen bij de uitrol van de digitale meter in Vlaanderen zijn meervoudig.

Ten eerste is de uitrol van de digitale meter de cruciale basis voor de transitie van het decentrale energiesysteem. De digitale meter faciliteert dus het decentrale net, de lokale productie, flexibiliteit, opslag, het gebruik van elektrische voertuigen etc. Een efficiënt beheer van dit energiesysteem vraagt een veelomvattende set data. Weten wordt ondersteund door meten en daarom zijn dergelijke meetinstrumenten noodzakelijk om decentrale energieproductie te combineren met een efficiënt en effectief netbeheer, met andere woorden om netflexibiliteit en -stabiliteit te faciliteren. Zonder digitale meter is het quasi onmogelijk om vraagsturing, time-of-use prijzen en tarieven bijv. op basis van piekverbruik mogelijk te maken. Bovendien blijkt duidelijk uit de kost- en batenanalyse uitgevoerd door de VREG dat dat dit zonder de digitale meter ook veel meer kostenintensief is.

Ten tweede kan Vlaanderen door de uitrol inzetten op nog meer decentrale productie van groene energie en wordt deze productie tegelijkertijd gefaciliteerd.

Ten derde biedt de digitale meter voordelen voor budgetmeterklanten. Aangezien de budgetmeter functionaliteit kan ingezet worden bij iedere digitale meter is er geen nood meer aan een afzonderlijke (dure) budgetmeter. Bovendien laat de digitale meter een betere begeleiding van de klant toe bij opbouw van schuld of hoog verbruik.

Ten vierde maakt de digitale meter het mogelijk voor iedere eindafnemer om op een efficiënte manier met zijn energiegebruik om te kunnen gaan, door middel van inzicht en gewaarwording van het energieverbruik enerzijds en een daaraan aangepast verbruik anderzijds. Er zijn uiteenlopende ervaringen op het vlak van energiebesparing door een digitale meter. De manier waarop feedback aan de netgebruiker gegeven wordt, lijkt hierin cruciaal te zijn. De netgebruiker krijgt beter inzicht in zijn energieverbruik, staat dus minder voor verrassingen.

Ten vijfde zal betere en meer precieze data het mogelijk maken om op een betere manier aan fraudebestrijding te doen.

Ten zesde kan er zich in Vlaanderen een nieuwe sector ontwikkelen met tal van commerciële initiatieven in de nieuwe markt van energiediensten. De uitrol van digitale meters is ook de meest natuurlijke weg en kadert binnen een algemene digitalisering. In ons dagdagelijks leven wordt alles al digitaal: telefoon, televisie, radio, auto, etc. en dus ook de gas- en elektriciteitsmeter. Niet meegaan in de digitalisering van de maatschappij is een keuze die niet is vol te houden. Temeer omdat in de nabije toekomst de vroegere elektromechanische Ferrarimeter niet meer zal worden aangeboden door meterleveranciers, waardoor de digitale meter ook de enige optie is.

Tot slot zet, zoals hoger vermeld, de Europese regelgeving alle lidstaten aan om digitale meters uit te rollen. Het nieuwe Winterpakket van de Europese Commissie benadrukt dat consumenten betere informatie verdienen, meer mogelijkheden moeten hebben om deel te nemen aan de energiemarkt en meer controle moeten krijgen over hun energiekosten. De ontwerprichtlijn inzake gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit stelt duidelijk dat wanneer de ingebruikname van slimme meters positief wordt beoordeeld, minstens 80 % van de eindafnemers moet worden voorzien van deze slimme meetsystemen.

CONCEPTNOTA

Op 3 februari II. keurde de Vlaamse Regering de conceptnota goed betreffende de uitrol van digitale meters in Vlaanderen. Daarin wordt het breder kader vastgesteld en de krijtlijnen uitgezet wat betreft de functionaliteiten van de meter, welke rollen door wie moeten opgenomen worden, op welke manier met de data uit de digitale meters dient te worden omgegaan en op welke manier de uitrol zal verlopen. Het recht op compensatie gedurende 15 jaar wordt vastgelegd voor bestaande en nieuwe decentrale productie-installaties tot en met 31 december 2020 en voor nieuwe installaties

vanaf 1 januari 2021 wordt een alternatief compenserend systeem aangekondigd om investeringen in zonne-energie rendabel te houden. De voorstellen tot wijzigingen aan het energiedecreet in bijgevoegd voorontwerp van decreet geven hier uitvoering aan.

ADVIEZEN OP DE CONCEPTNOTA

Naar aanleiding van het goedkeuren van de conceptnota werd aan de VREG, SERV, Minaraad en de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (CBPL) gevraagd hierover een advies uit te brengen. Op die wijze waren de aandachtspunten gekend van bij de opmaak van het ontwerpdecreet en kon hier in een vroeg stadium rekening mee gehouden worden. Een groot deel van die aandachtspunten zullen pas bij het uitwerken van het Energiebesluit kunnen worden meegenomen. Voor een bespreking van die adviezen wordt verwezen naar de nota aan de Vlaamse Regering bij de eerste principiële goedkeuring.

KOSTENBATENANALYSE

Naar aanleiding van de vraag van de Vlaamse Regering in de conceptnota actualiseerde de VREG de kosten-batenanalyse over de uitrol van digitale meters. Deze werd op 18 mei op zijn website gepubliceerd.

In de KBA werd onderzocht voor Vlaanderen als geheel of de positieve effecten groter zijn dan de kosten en de impact op verschillende spelers (distributienetbeheerders, verbruikers, overheid, milieu en maatschappij, energieleveranciers en producenten). De analyse bekijkt het verschil tussen een nulsituatie (klassieke meters) en een éénsituatie (invoering van digitale meters). Voor de invoering van digitale meters werden twee scenario's onderzocht:

Een uitrol zoals beschreven in de conceptnota: een snelle uitrol bij prosumenten en budgetmeters, en een meer geleidelijke uitrol op het ritme van nieuwbouw, metervervanging, ingrijpende renovatie en plaatsing op aanvraag bij de overige netgebruikers en een snellere uitrol.

Globaal gezien zijn de baten voor de maatschappij ruim hoger dan de kosten: + 336 miljoen euro voor een uitrol van digitale meters over 20 jaar. Kosten en baten worden aan verschillende spelers toegewezen. Omdat bepaalde spelers (de distributienetbeheerders in de eerste plaats) hun netto kosten kunnen doorrekenen, is het belangrijk dat de afnemers ook effectief de baten kunnen genieten. Deze baten of voordelen kunnen in de eerste plaats volgen uit een verandering in verbruiksgedrag: energie besparen en verschuiven in de tijd bijvoorbeeld. Daarnaast meent de VREG ook dat de marktwerking een positieve impuls kan krijgen door de plaatsing van digitale meters, en dat ook deze baten voor een deel naar de afnemers kunnen terugvloeien.

De VREG berekende het effect op de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas als gevolg van de verhoogde kost voor de distributienetbeheerders. De basis van de berekening is de huidige tariefstructuur. Bij een uitrol op 20 jaar is het maximale effect voor een gemiddeld gezin 16,36 €/jaar voor elektriciteit en 11,59 €/jaar voor aardgas.

Deze berekeningen gaan ervan uit dat alle kosten gelijkmatig over alle klanten verdeeld worden. Hierdoor is de impact op de tarieven hoogstwaarschijnlijk overschat. Voor de impact op de globale energiefactuur moet ook rekening gehouden worden met de lagere energiekost door het actief gebruik van de digitale meter door de klant. In het geval van een snellere uitrol is het effect op de tarieven groter. Naast dit tarifaire effect heeft een versnelde uitrol bij alle klanten op 10 jaar nog een aantal nadelen zoals de tijdelijk sterk verhoogde inzet van personeel bij de netbeheerders.

De KBA concludeert dat de uitrol van digitale meters voor de volledige maatschappij een juiste en berekende beleidsbeslissing is.

ARMOEDETOETS

Er werd een armoedetoets opgesteld die tot stand kwam op basis van een samenwerking tussen het VEA, de VREG, het departement Omgeving en de sector armoedebestrijding, vertegenwoordigd door: het Netwerk tegen Armoede, Samenlevingsopbouw en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Verschillende vergaderingen werden bijgewoond door het kabinet van de Vlaams minister voor Energie.

In deze armoedetoets wordt eerst de uitrol van de digitale meter, de beleidsdoelstellingen en de link met (energie-)armoede beschreven. Verder wordt de impact bekeken met betrekking tot drie verschillende pijlers, namelijk de ecologische pijler, de sociale pijler en de economische pijler. De impact wordt globaal gezien duidelijk positief ingeschat. De armoedeorganisaties uitten evenwel hun bezorgdheden met betrekking tot mensen in armoede omdat de impact voor hen moeilijk kwantificeerbaar is aangezien mensen in armoede in alle typecategorieën van verbruik vallen, gaande van hoogverbruik tot laagverbruik. De KBA toont een duidelijke maatschappelijke meerwaarde aan m.b.t. de uitrol van de digitale meter, maar de baten zijn volgens hen eerder beperkt of onduidelijk voor mensen in energiearmoede. Er wordt evenwel erkend dat er een voordeel kan zijn door snellere oplading of een verminderde stigmatisering.

In de armoedetoets worden dan ook vier bezorgdheden opgeworpen, namelijk:

- de impact op de tewerkstelling door het wegvallen van meteropname (voornamelijk laaggeschoolde beroepen);
- de (maximalistisch ingeschatte) stijging van de nettarieven en de beperkte mogelijkheden qua energiebesparing bij budgetmeterklanten omwille van het reeds gemonitord verbruik;
- het wegvallen van de fysieke handelingen wat zorgt voor het wegvallen van contactmomenten (plaatsen meter, aansluiten meter, enz.);
- het nog onduidelijke effect van de verhoogde complexiteit voor mensen in armoede omdat de resultaten van het proefproject digitale meter nog niet voorhanden is.

Er worden dan ook vier aanbevelingen naar voor geschoven:

- het ontwikkelen van tools (bijv. een in-home display) die het mogelijk maken om door visualisatie van verbruik ook effectief energiebesparing te kunnen verkrijgen bij mensen in armoede;
- een sociale correctie die de solidarisering en het prijsverhogend effect neutraliseert;
- het meenemen van de aanbevelingen die voortkomen uit het proefproject “digitale budgetmeters”;
- de aanbeveling om ondanks de verhoogde digitalisering de persoonlijke dienstverlening niet uit het oog te verliezen.

Deze aanbevelingen zullen in het latere proces (voornamelijk bij de redactie van het uitvoeringsbesluit) behandeld worden. In deze fase van het proces is de decretale grondslag aan de orde. In het decreet is er opgenomen dat er voor het datasysteem aparte tarieven zullen worden opgesteld. Naast het voordeel dat deze tarieven zo uiterst transparant zullen zijn, worden deze niet aangerekend aan de klanten maar aan de (markt)partijen die beroep doen op deze databeheerder. Deze tarieven zullen dus niet in de nettarieven worden opgenomen, zoals verkeerdelijk beweerd wordt in de armoedetoets.

De impact van het solidariseren van de kost van de budgetmeter is momenteel aanzienlijk groter aangezien de huidige budgetmeter veel duurder is dan de digitale meter met budgetmeterfunctie. Verder werpt de armoedetoets een aantal andere elementen op die zullen bekeken worden bij de opmaak van de uitvoeringsbesluiten, en dit voor zowel de uitrol als voor het gebruik van de meterdata. Zo zal er rekening worden gehouden met het wegvallen van contactmomenten en aandacht worden besteed aan duidelijke regelgeving i.v.m. communicatie tussen de DNB en zijn klant. Waar nodig en mogelijk zullen de SODV's worden bijgestuurd. Verder zal deze nood aan persoonlijke dienstverlening worden meegenomen in de uitwerking van het nieuwe takenpakket van de energiehuizen. Er kunnen eventueel ook aanbevelingen worden gedaan naar de OCMW's toe.

Tot slot moet worden opgemerkt dat de armoedetoets enkel de digitale meter als focus heeft en geen rekening houdt met reeds bestaande flankerende maatregelen, zoals de energielening en extra hoge premies voor energiebesparende werken. Deze zijn er net op gericht om bij de sociale doelgroep structurele energiebesparing te verkrijgen.

OPVOLGINGSCOMMISSIE DIGITALE METERS

De in de conceptnota aangekondigde opvolgingscommissie kwam reeds twee maal samen. Een eerste keer op 22 maart waarbij de conceptnota werd besproken en bijkomende aandachtspunten vanuit de sector zijn geïdentificeerd in aanloop naar de opmaak van dit ontwerpdecreet. De tweede bijeenkomst vond plaats voor de principiële goedkeuring van het decreet op 12 juli. Tijdens die vergadering werden de krachtlijnen van het decreet voorgesteld en gaven de netbeheerders toelichting bij hun aanpak en proces om de digitale meters uit te rollen

ADVIEZEN OP HET ONTWERPDECREET

Advies van de VREG

Op 29 augustus 2017 bracht de VREG advies uit over het ontwerpdecreet digitale meters. De belangrijkste punten uit dat advies worden hierna aangehaald en besproken. Het advies bouwt voort op de gemaakte analyse van het concept databeheerder in het advies ADV-2017-02 over de conceptnota digitale meters.

Ten eerste bespreekt de VREG de bevoegdheid inzake datatarieven. Het ontwerpdecreet voert een tarifair kader in voor het databeheer van energiemarktprocessen en maakt de VREG bevoegd voor de regulering van de databeheertarieven in het Vlaams Gewest. De VREG is van mening dat dit aansluit bij zijn huidige bevoegdheden inzake de tariefregulering van de Vlaamse distributienetten. De VREG merkt op dat volgens het ontwerpdecreet het databeheer een aparte taak is los van het netbeheer en dat dit geen deel uitmaakt van het strikt Europeesrechtelijk gereguleerd kader. De rol van de VREG is volgens het ontwerp dan ook beperkt tot toezicht op en uitvoering van de door de decreetgever en de Vlaamse regering vastgestelde vereisten. De VREG stelt in dit kader vast dat voor de regulering van het databeheer dezelfde redenering aangenomen wordt als voor de regulering van de warmte- en koudnetten. De regulator vindt deze tweedeling in zijn takenpakket, en dus in zijn onafhankelijkheid, niet logisch. Volgens het advies kan de regulator ofwel zijn taken uitvoeren in alle onafhankelijkheid in lijn met de Europese richtlijnen, ofwel is de regulator niet onafhankelijk.

De Vlaamse Regering meent dat er wel degelijk een dergelijke tweewegenleer mogelijk is. Het is immers niet omdat de VREG aangesteld is als onafhankelijk regulator voor het distributienetbeheer, dat het onmogelijk zou zijn om daarnaast ook toezicht te houden op het databeheer en uitvoering te geven aan de vereisten zoals opgenomen in het ontwerpdecreet. Het databeheer is een taak die onlosmakelijk verbonden is met het distributienet, maar het is een aparte taak naast de taak van het netbeheer. Bovendien, zoals de VREG terecht aangeeft, maakt het databeheer immers geen deel uit van het strikt Europeesrechtelijk gereguleerd kader. Zoals de Raad van State reeds eerder stelde moet men een onderscheid maken tussen zaken die Europeesrechtelijk zijn vastgesteld, en de zaken die dat niet zijn (cfr. warmte) . Dezelfde redenering is ook hier van toepassing. Dit maakt dat de decreetgever de vrijheid heeft om in deze op een meer sturende manier op te treden.

Verder verstaat de VREG uit het ontwerpdecreet dat de databeheerder een distributienetbeheerder moet zijn. De rol van databeheerder wordt één van de rollen van de distributienetbeheerder, maar databeheer wordt niet opgenomen in het takenpakket van de distributienetbeheerder. De rol van databeheerder wordt geëxpliciteerd en via een specifieke voorwaarde (art. 13 §2 5°) wordt ervoor gezorgd dat enkel een distributienetbeheerder deze rol kan opnemen. De VREG wijst er op dat

hieruit zou kunnen volgen dat er elf databeheerders actief zullen zijn, één per werkgebied, wat ook betekent dat er elf verschillende datatarieflijsten zullen zijn. In het advies wordt een alternatief voorgesteld dat het databeheer onderbrengt in het takenpakket van de distributienetbeheerders. Op die manier zouden de kosten voor het databeheer vertaald worden naar distributienettarieven.

De bezorgdheden in verband met het bestaan van verschillende datatarieflijsten wordt gedeeld, maar dit is niet de correcte lezing van het ontwerpdecreet. Het ontwerpdecreet kan en moet echter zo gelezen worden dat er één netbeheerder (een rechtspersoon volgens artikel 12 van het ontwerpdecreet) wordt aangeduid als databeheerder die hiervoor beroep kan doen op een werkmaatschappij. Het decreet is geschreven met het vooruitzicht van de aangekondigde fusie tussen Eandis en Infrac tot Fluvius. Dit wordt zo verduidelijkt in het ontwerpdecreet en de memorie van toelichting. De uniciteit van tarieven binnen het Vlaamse grondgebied is dan ook het logische gevolg.

De richtsnoeren inzake databeheertarieven bij de vaststelling van de tariefmethodologie worden in het advies onderzocht. De VREG meent dat sommige richtsnoeren meer zijn dan richtsnoeren van beleidsaard met een algemeen karakter en als directe instructies kunnen worden bestempeld.

Zoals hierboven reeds uitgelegd, moet men een onderscheid maken tussen zaken die Europeesrechtelijk zijn vastgesteld en de zaken die dat niet zijn (cfr. warmte).

Verder is de VREG van mening dat er nog een aantal wijzigingen moet worden doorgevoerd aan het begrippenapparaat van het Energiedecreet. Concreet gaat het over de definitie van de digitale meter en de noodzaak om ook de andere elektronische meters (AMR meters) te definiëren.

Een advies dat werd gevolgd. Ook databeheerder en submeter werden in het ontwerpdecreet gedefinieerd. De definitie van tariefdrager werd uitgebreid voor het databeheer. Ook het advies om technische, relationele en meetgegevens te definiëren werd gevolgd.

Inzake persoonsgegevens adviseert de VREG dat rekening gehouden moet worden met de principes vastgelegd in de algemene verordening gegevensbescherming (hierna "AVG").

Dit was vanzelfsprekend het uitgangspunt bij de opmaak van het ontwerpdecreet, maar het ontwerpdecreet werd waar nodig op deze punten verduidelijkt. Zo wordt in deze aangepaste versie van het ontwerpdecreet op verschillende plaatsen veel explicieter rekening gehouden met de AVG. Als belangrijkste voorbeeld werd bij artikel 40 in de memorie van toelichting een duidelijk overzicht opgenomen van welke partijen verwerkingsverantwoordelijke zijn voor de verwerking van welbepaalde persoonsgegevens. Er werd ook opgelijst welke partijen toegang kunnen krijgen tot welke gegevens en onder welke voorwaarden. Wat betreft het energiedecreet wordt er verwezen naar de desbetreffende artikels. Verder werd een delegatie voorzien aan de Vlaamse regering voor het vastleggen van de voorwaarden voor een uitgebreide en toegankelijke tabel om het nodige inzicht te verschaffen aan de betrokkene over het gebruik van zijn gegevens.

In het advies over de conceptnota digitale meters ging de VREG al in op de voorgestelde overgangsregeling voor prosumenten. De regulator is van mening dat afname- en injectievolumes apart in de marktprocessen moeten worden meegenomen en dat de prosumant via andere kanalen vergoed moet worden voor het gederfde financiële voordeel van de compensatieregeling verbonden aan de terugdraaiende teller. De VREG heeft verder vragen over het al dan niet bevoegd zijn van de Vlaamse regelgever om compensatie toe te kennen voor alle componenten die vandaag via de technische compensatie worden verrekend.

Het advies van de VREG op de conceptnota werd reeds uitvoering besproken in de nota aan de Vlaamse Regering bij de principiële goedkeuring. De belangrijkste elementen m.b.t. de overgangsmaatregel worden hieronder opnieuw herhaald.

Er werd geargumenteed dat het in rekening brengen van de injectie bij de afname wel een verworven recht is van de consument. Hoewel inderdaad enkel het recht op een aangepaste meetinstallatie wordt toegekend in het Technisch Regelement Distributie Elektriciteit (hierna "TRDE"), kan dit geïnterpreteerd worden als een bewuste keuze. Op het moment van goedkeuren van de laatste versie van dit reglement (8 januari 2016) zijn verschillende type meters in gebruik bij de distributienetbeheerders (bv. ferrarimeters die terug kunnen draaien, ferrarimeters die niet terug kunnen draaien, bidirectionele meters, slimme meters, etc.). Toch heeft elke elektriciteitsdistributienetgebruiker met een productie-installatie met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA het recht om de meetinstallatie te laten aanpassen zodat de injectie van elektriciteit in rekening kan gebracht worden met de afname. Hoewel het systeem van compensatie voortvloeit uit de technische onmogelijkheid van de meetinrichting om de werkelijke afname te bepalen, is dit slechts het geval bij één type meter. Het TRDE is echter in deze zeer duidelijk: iedere elektriciteitsdistributienetgebruiker met een productie-installatie met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA heeft het recht op dit specifiek type meter en bijgevolg dus ook op de verrekening van de injectie met de afname. Dit recht staat los van de initieel geplaatste meetinrichting, die eventueel wel de werkelijke afname in rekening kan brengen.

Hieruit vloeit dan ook de noodzaak om de prosumant niet abrupt dit recht te ontnemen maar een billijke transitieperiode in te stellen. Deze technische compensatie is een overgangsmaatregel genomen om de investeringszekerheid van de prosumanten die in het verleden in dergelijke decentrale productie-installaties, met name in zonnepanelen maar niet beperkt tot, hebben geïnvesteerd niet aan te tasten. Voor elke installatie geïnstalleerd tot en met 31 december 2020 loopt dit recht af vijftien jaar na aanmelding van de installatie.

Verder kan gesteld worden dat de voorgestelde compensatieregeling slechts een beperkte invloed zal hebben op de ontwikkeling van nieuwe diensten en technologieën op de energiemarkt, net gelet op het feit dat de termijn van vijftien jaar begint te lopen vanaf het moment van aanmelding van de decentrale productie-installatie. Dit betekent dat de eerste installaties hun recht op compensatie zullen verliezen kort na de plaatsing van de digitale meter. Tussen 5 en 8 jaar na de invoering van de digitale meter zal reeds het grootste deel van de bestaande decentrale productie-installaties geen gebruik maken van de compensatieregeling en dus de nood aan nieuwe diensten en technologieën verder activeren.

Dit zorgt er dus voor dat voor de grootste groep prosumanten op relatief korte termijn de nadelige effecten die de VREG opsomde in zijn advies op de conceptnota zullen verdwijnen en deze nadelen dus niet opwegen ten opzichte van de grote rechtsonzekerheid die zou ontstaan bij het onmiddellijk verdwijnen van het recht op compensatie. Bovendien zou dit het investeringsklimaat voor prosumanten en dus de noodzakelijke investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie een disproportionele slag toebrengen. Wat betreft de nood aan kostenreflectieve tarieven geeft de VREG zelf al aan dat dit grotendeels wordt opgevangen door het prosumententarief, waarvan kan verwacht worden dat de VREG dit zal laten bestaan voor die decentrale productie-installaties die gebruik maken van de voorgestelde compensatieregeling.

Volgens de VREG kan het ontwerpdecreet geïnterpreteerd worden als een verbod om het principe van "valorisatie van injectie" toe te passen en dit kan volgens de regulator niet de bedoeling zijn. Er wordt op gewezen dat vanaf de nieuwe marktafspraken (MIG 6) de overproductie van een prosumant immers zal geïdentificeerd worden in de allocatie waardoor de prosumant hiervoor een vergoeding kan ontvangen ("valorisatie van injectie").

Indien door de prosumant gekozen wordt voor het behoud van de terugdraaiende teller gedurende 15 jaar kan, indien meer elektriciteit geïnjecteerd wordt dan afgenomen, dat overblijvende deel van de injectie voor deze installaties en gedurende 15 jaar inderdaad niet gevaloriseerd worden. Het is echter wel zo dat elke prosumant met productie-installaties van zonne-energie geïnstalleerd per 1 januari 2021 ten allen tijde er voor kan kiezen om over te stappen in het in het decreet voorziene

nieuwe alternatieve compenserende systeem. Dit systeem is gebouwd op de mogelijkheden die de nieuwe marktafspraken bieden en dit inclusief de mogelijkheid om injectie te valoriseren.

De VREG benadrukt in zijn advies dat een aantal componenten van de energiefactuur (BTW, federale bijdrage, ...) niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse regelgever behoren maar dat deze wel geïmpacteerd worden door de beleidskeuze in verband met compensatie. De Vlaamse Regering is hiervan niet overtuigd gezien het vaststellen van technische regels m.b.t. de werking van het distributienet (conform art. 6, §1, VII, eerste lid a en b BWHI) wel degelijk tot de gewestbevoegdheden behoort.

Ten slotte wijst het advies op de impact van het ontwerpdecreet op de taken van de VREG en het feit dat de nodige middelen hiervoor moeten voorzien worden. De VREG geeft aan dat deze taken niet zonder meer opgenomen kunnen worden met de huidige mensen en middelen. Er wordt evenwel opgemerkt dat de middelen van de VREG worden verhoogd en dit tot 6,2 miljoen euro. Dit zal gebeuren via een amendement aan het decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aanpassing van de groenestroomdoelstellingen, de WKK-doelstellingen en de energieheffing.

WIJZIGINGEN AAN HET ENERGIEDECREET

Om een uitrol van digitale meters in Vlaanderen mogelijk te maken, worden wijzigingen van de regelgeving (Energiedecreet) voorgesteld. De belangrijkste wijzigingen betreffen met name:

- Aanpassen van definities naar aanleiding van de invoering van de databeheerder en digitale meter;
- Het goedkeuren van de tarieven voor databeheer en het vaststellen van de berekeningsmethodes hiervoor toevoegen als taak van de VREG;
- Een aanpassing van de taken van de netbeheerder zodat hier ook de plaatsing en beheer van digitale meters onder valt en het aflezen van de meter als taak wordt geschrapd;
- Aanpassing aan de lijst van voor het netbeheer strategische en vertrouwelijke aangelegenheden waarbij de netbeheerder met eigen personeel en middelen of via een werkmaatschappij voor de voorbereiding van de beslissingen zorgt;
- De netbeheerder in principe uitsluiten van activiteiten inzake de productie van eender welke energiedrager, met een beperkte uitzondering voor de productie van thermische energie
- De aanwijzing van de databeheerder door de Vlaamse regering op voorstel van de minister;
- De introductie van een procedure met voorwaarden die vervuld moeten zijn tot aanwijzing en beëindiging van de aanwijzing van de databeheerder;
- Het opnemen van een limitatieve lijst van taken van de databeheerder;
- Het definiëren van voor het databeheer strategische en vertrouwelijke aangelegenheden waarvoor de databeheerder beroep moet doen op eigen personeel en middelen voor beslissingen hierover;
- De databeheerder uitsluiten van het aanbieden van commerciële diensten;
- Instellen van vergoedingsplichten van de databeheerder bij een inbreuk in verband met de gegevens die de databeheerder beheert, valideert en bewaart;
- Toevoegen van databeheerder en digitale meter in de bewoording van relevante artikels;
- Vastleggen van de gevallen waarin een digitale meter geplaatst wordt en welke partijen toegang tot welke (persoons)gegevens kunnen krijgen onder welke voorwaarden;
- Bepalen van de functionaliteiten die de digitale meter moet bezitten;
- Opleggen van voorwaardes en procedures aan partijen die gegevens verwerken om de veiligheid van persoonsgegevens te waarborgen;
- Vastleggen van de procedure voor het vaststellen van de tarieven voor het databeheer;
- Een bijzondere administratieve boete opgelegd door de VREG voorzien voor zij die de verkregen gegevens aanwenden op een wijze die niet in overeenstemming is met de bepalingen van dit decreet en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten;
- Het recht op compensatie voorzien gedurende 15 jaar voor bestaande en nieuwe decentrale

- productie-installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA tot en met 31 december 2020;
- Het vastleggen van een alternatief compenserend systeem met terugkoopverplichting voor nieuwe zonne-energie installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA vanaf 1 januari 2021 of installaties die werden aangemeld voor deze datum en wensen over te stappen in dit systeem.

Het Energiedecreet wordt nog gewijzigd op vier punten die los staan van de uitrol van digitale meters:

- Het rechtzetten van een foutieve bepaling die stelde dat leveranciers noodzakelijk een leveringsvergunning van de VREG nodig hebben;
- Aanpassing van de inleverbaarheid certificaten bij de verlenging van biomassacentrales
- Invoegen van een maximaal steunvolume naast een maximale steunduur, voor nieuwe installaties en nieuwe verlengingsaanvragen;
- Het niet toekennen van steun (groenestroomcertificaten of warmte-krachtcertificaten) tijdens periodes met negatieve prijzen.

De memorie van toelichting geeft een algemene en artikelsgewijze toelichting bij het decreet.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De wijzigingen aan het ontwerp van decreet hebben geen impact op de begroting.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

1. Personeel: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeel van de lokale besturen.

2. Werkingsuitgaven: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de werkingsuitgaven van de lokale besturen.

3. Investerings en schuld: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de schuld van de lokale besturen. De netbeheerders zijn momenteel reeds bezig met het organiseren van een aanbesteding voor de vormgeving en de aankoop van digitale meters. Aangezien het juist de Vlaamse Regering is die conform artikel 4.1.22/2, §3 van het Energiedecreet de voorwaarden waaraan deze digitale meters moeten voldoen, zal vastleggen, heeft het echter geen zin dat zij tot gunning overgaan alvorens deze voorwaarden bekend zijn. Een voorlopige timing voor de definitieve goedkeuring van een dergelijk besluit wordt vooropgesteld tegen eind januari 2018.

4. Ontvangsten: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de ontvangsten van de lokale besturen.

5. Conclusie: het voorstel legt rechtstreeks geen extra financiële verplichtingen op voor de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen bijkomende impact op de lopende processen en activiteiten van de Vlaamse overheid, behoudens potentieel op de VREG. De VREG is echter een parlementaire

instelling die onder de voogdij valt van het Vlaams Parlement en waarvan het budget en het personeelsbestand worden geregeld via specifieke procedures uit het Energiedecreet die buiten de bevoegdheid van de Vlaamse Regering vallen. Dit is dan ook een materie die in de schoot van het Parlement moet worden geregeld.

Het akkoord van de minister, bevoegd voor de bestuurszaken, is derhalve niet vereist.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

1 Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2017/134 van 3 mei 2017. De bijkomende bepalingen in de tweede versie van het ontwerpdecreet werden aangepast aan de opmerkingen zoals ontvangen op 3 oktober 2017.

2 Bijgevoegd voorontwerp van decreet valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringssimpactanalyse (RIA). De Vlaamse regelgever heeft immers geen vrije politieke beleidsruimte meer gezien de bepalingen die opgenomen zijn in het Regeerakkoord en de beleidsnota energie (zie hoger) die de uitrol van digitale meters reeds aankondigen. In de goedgekeurde conceptnota en bijhorend akkoord werden de verdere krijtlijnen vastgelegd en onderbouwd door de geactualiseerde kostenbatenanalyse die op 18 mei 2017 werd gepubliceerd en de armoedetoets van 30 juni 2017. Dit decreet vormt hiervan de juridische vertaling.

Voor de precieze modaliteiten van de uitrol die via wijzigingsbesluit geregeld zullen worden, bestaat wel nog meer politieke beleidsruimte. De opmaak van een RIA wordt dan ook op dat moment verwacht.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan bovengenoemd voorontwerp van decreet en aan de bijbehorende memorie van toelichting;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid:
 - 2.1. over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen,
 - 2.2. te machtigen te beoordelen of voornoemd advies aanleiding kan geven tot fundamentele aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst,
 - 2.3. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot fundamentele aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie

Bart TOMMELEIN

Bijlagen:

- het principieel goed te keuren ontwerp van decreet;
- de memorie van toelichting;